ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІФИЛОСОФИЯ

ЖӘНЕ САЯСАТТАНУ ФАКУЛЬТЕТІ ФИЛОСОФИЯ КАФЕДРАСЫ

SF3303 Қазігі заман философиясы

ПӘНІ БОЙЫНША ҚОРЫТЫНДЫ ЕМТИХАН БАҒДАРЛАМАСЫ

5 ECTS

6В02201 Философия

Құрастырған: философия ғылымдарының докторы Б.М. Аташ

Философия кафедрасының мәжілісінде қарастырылған және ұсынылған
2024 жылғы «29» Тамыз, №1 хаттама

Алматы, 2024

«Қазігі заман философиясы»

пәні бойынша оқу-әдістемелік кешен негізінде

Құрастырған: философия ғылымдарының докторы
Б.М. Аташ
2024-2025 оқу жылы

«Қазігі заман философиясы
»
ПӘНІ БОЙЫНША ҚОРЫТЫНДЫ ЕМТИХАН БАҒДАРЛАМАСЫ

Емтиханға ұсынылатын оқу тақырыптары мен мазмұны: О. Конт пен Г. Спенсердің философиясы. Неопозитивизм өкілдерінің философиясы. Философиялық антропология. Неотомизм философиясының өкілдері. Прагматизм мен неопрагматизм философиясы. Лингвистикалық философия және ондағы ақиқат мәселесі. Экзистенциализм және экзистенциалды психоанализ. Герменевтика негіздері және Ю. Хабермас философиясы. Феноменология мен неофеноменология зерттеу әдіснамасы ретінде. Психоанализ, неофрейдизм және С. Грофф бағыты. Персонализм мен перфекционизм, неореализм мен неомарксизм. Постпозитивизм мен ғылым философиясы. Постмодернистік мәдениет және постмодернистік философия. Конструктивизм мен неорационализм. XXI ғасырдағы батыстық философия.

Оқу нәтижелері: Студент курс аяқталғаннан кейін мынадай мәселелерді меңгеруі тиіс: Қазіргі заман философияның негізгі категорияларына анықтама беру; Философияның тарихи дамуындағы маңызды кезеңдерді сипаттау; Қазіргі заман философиялық теориялардың негізгі ережелерін атап көрсету; Қазіргі заманның философияның негізгі мәселелерін сипаттау; Қазіргі заман және Қазіргі заманның философиялық ойларын танып-білудің негізгі ғылыми және философиялық әдістерін анықтау; Арнайы әдебиеттерден алынған түсініктемелерге негізделген философиялық мәтіндердің мазмұнын ашып көрсету; Философиялық емес формалардың философиялық мазмұнын ашу; Қазіргі заманның жағдайларға қатысты өз моральдық көзқарасты анықтау; Қазіргі заманның философия, этика және философиялық антропологияның өзекті мәселелері бойынша өз көзқарасынызды дәлелдеу; Пәнаралық білімді зерттеу тақырыбы аясында біріктіру; философиялық мәселелерді талдауға қажетті материалды өз бетінше таңдау және жүзеге асыру; Тұтас Қазіргі замандың философиялық дискурстың зерттеу мақсаттары мен міндеттерін тұжырымдауды т.б.

Емтихан кестеде белгіленген уақытта басталады. Студент емтихан тапсыру барысында: кешікпей келу, жұмысын уақытылы тапсыру, шпаргалка қарау т.б. университетте жалпы қабылданған емтихан талаптарын қатаң сақтауы тиіс. Олар бұзылған жағдайда студентке «F» бағасы қойылады.

Емтихан формасы: Қорытынды емтихан оффлайн жазбаша түрде өткізіледі. Әртүрлі жағдайларға байланысты емтихан формасы өзгерген жағдайда қосымша хабарланады.

Емтиханды бағалау: Емтихан бойынша ең толық (max) балл – 100 балл. Баға қойылу мерзімі – 48 сағат.

Қорытынды емтиханға дайындалу үшін ұсынылатын тақырыптар тізімі және олардың қысқаша мазмұны

1 Тақырып. О. Конт пен Г. Спенсердің философиясы.Позитивизм философияның туындауы. О. Конттың өмірі мен шығармашылығы. О. Конттың философиясы. Г. Спенсердің өмірі мен шығармашылығы. Г. Спенсердің эвоюционалдық позитивизмі. Д.С. Мильдің индуктивтік позитивизмі

2 Тақырып. Неопозитивизм өкілдерінің философиясы. Неопозитивизмнің пайда болуы. Э.Мах пен Авенариус. Редукционизм мен феноменализм. Берлиндік логикалық позитивизм: Х.Рейхенбах, Гемпель т.б. Логикалық позитивизм – Вена үйірмесі: М. Шлик, Карнап. Позитивистік-прагматистік бағыт: Моррис, Бриджмен, Маргенау, Нагел. Львов-варшава мектебі: А. Тарский, К. Айдукеевич т.б.

3.Тақырып. Философиялық антропология. Биологиялық-философиялық антропология: А. Гелен, К. Лоренц. Мәдени-философиялық антропология: Э. Ротхаккер, М. Ландман, Э. Кассирер. Діни-философиялық антропология: М. Шелер, С.Н. Булгаков, С.Л. Франк. Рәміздік (символикалық) философиялық антропология: Ж. Видаль, М. Элиаде. Мәдени және әлеуметтік антропология. Харраридің биологиялық антропологиясы

4. Тақырып. Неотомизм философиясының өкілдері. Неотомизмнің пайда болуы және оның негізгі ұстанымдары. Экзистенциальный нетомизм: Этьен Жильсон. Трансцендентальді неотомизм: М. Блондель, Ж. Марешаль, П. Русслo, Ж. Маритен. Германдық неотомизм: Ф. Веттер, М. Грабман, Д. Бергер, К. Райнер, И. Лотц, И.Фриз. Бельгиялық неотомизм: Д. Мерсье, Ж. Марешал, М. Вульф

5 Тақырып. Прагматизм мен неопрагматизм философиясы. Релятивизм, инструментализм, операционализм, конвенционализм – прагматизм идеясы. Чарльз Пирстің өмірі мен шығармашылығы, прагматизмді негіздеуші. Уильям Джемстің шығармашылығы мен өмірі, пргаматистік ұстанымдары. Джон Дьюйдің өмірі, шығармашылығы, философиясы. Дж. Сантаянаның философиясы: болмыс патшалығы. Р. Ротидің сыншылдығы мен редукциясы. Н. Решердің идеалистік неопрагматизмі. К. Уэсттің профетикалық неопрагматизмі. С. Хаактің фундаментализмі. Хилари Уайтхолл Патнэмнің шығармашылығы мен негізгі идеялары. Ричард Джейкоб Бернстайнның неопрагматизмі

6 Тақырып. Лингвистикалық философия және ондағы ақиқат мәселесі. Жалпы тіл білімінің теориялық мәселелері. Витгенштейн, Карнап, Шлик, Расселдің тілдік философиясы. Брентано, Фреге, Мур, Дж. Остиннің аналитикалық философиясы. Ганс Рейхенбах, Карл Гемпель К.Твардовский, К.Айдукевич, Т.Котарбинский. Я. Лукасевич, А.Тарского, Джон Уиздом, Гилберт Райлдың философиялық идеялары . Пола Грайс, П.Ф.Стросон, А.Айер, Д.М.Армстронг, Х.Патнэмнің линвгофилософиясы. Н.Гудмена, У.Куайна, Д.Дэвидсона, М.Даммита, Я.Хинтиккидің негізгі идеялары

7 Тақырып. Экзистенциализм және экзистенциалды психоанализ. Экзистенциализм ағымының негізгі ерекшеліктері. С.О. Кьеркогор экзистенциализмнің негіздеушісі ретінде. Орыс экзистенциализмі: Л. Шестовтың Н. Бердяевтің көзқарастары. А. Камюдың экзистенциалистік көзқарастары. М. Хайдеггердің экзистенциализмі. Ж.П. Сартрдың экзистенциализмі. К. Ясперстің экзистенцалистік көзқарастары.Мартин Бубердің экзистенциалистік көзқарастары.Э. Муньенің персонализмі мен экзистенциализмі. Г.Марсельдің экзистенциализмі.Симона де Бовуардың экзистенциалистік көзқарастары.Қазақ дүниетанымындағы экзистенциализм.Франкл және логотерапия. Ғаламдық мәселелер философиясы

8 Тақырып. Герменевтика негіздері және Ю. Хабермас философиясы. Философия тарихындағы герменевтиканың бастаулары: діни мәтіндер. Герменевтиканың негізге қағидалары:шеңбер, процедура, алдын-ала түсіну, талдау. Г. Гадамердің герменевтикасы. Шлейермахердің герменевтикалық көзқарастары. П. Рикердің негізгі ұстанымдары. Э. Беттидің герменевтикалық көзқарастары.В. Дильтейдің герменевткалық ұстмнымдары. Ю. Хабермастың қарым-қатынас мен сұхбаттастық туралы көзқарастары. Постструктурализм және герменевтика. Қазіргі заманғы герменевтикалық тәжірибелер

9 тақырып. Феноменология мен неофеноменология зерттеу әдіснамасы ретінде. Феномен, феноменальділік, феноменализм, феноменология түсініктері. Э. Гуссерльдің феноменологиясы. Ф. Брентано мен К. Штумпфтың феноменологиясы. Феноменологиялық психология мен психиатрия: Ф. Базалья, Л. Бинсвангер, Д.Г. Купер, Р.Д. Лейнг, Г. Элленбергер, К. Ясперс, В. Франкл т.б. М.Я. Лангефельдттің педагогикадағы феноменологиясы. Этика мене эстетикадағы феноменология: М. Шелер,Р. Ингарден, М. Дюфрен. А. Райнахтың құқықтанудағы феноменологиясы.Әлеуметтанудағы

феноменология мен әлеуметтік конструктивизм: А. Шюц. Жаратылыстану мен математикадағы феномеологиялық бастаулар: Л.Ландгребе. Вилем Флуссердің коммуникация теориясы. Замануи дін феноменологиясы. Халықаралық білім беру мен перспективті феноменологиялық зерттеулер

10 Тақырып. Психоанализ, неофрейдизм және С. Грофф бағыты. Философия тарихындағы сана және бейсаналық түсінігі. З. Фрейдттің психоанализі. Э. Фроммның әлеуметтік психоанализі. К.Г. Юнгтың ұжымдық бейсаналылығы мен архетиптері. А. Адлердің жеке адамдық психоанализі. Р. Райхтың жыныстық төңкеріс теориясы. К. Хорнидің невротикасы мен әлеуметтік қайшылықтар туралы пайымдаулары. Г.С. Салливанның интерперсоналды психоанализі. Ж.К. Лаканның «ойша құрылымдау-рәміздік-шынайылық» схемасы. Қазіргі заманғы феминистік психоанализ. С. Гроффтың трасперсоналды психоанализі. Заманауи практикалық психоанализ: Сильва әдісі. Психоаналитикалық теориялардың сыналуы

11 Тақырып. Персонализм мен перфекционизм, неореализм мен неомарксизм.Персонализм және оның шығу көзі мен теологиялық бағдарлары: Ж. Лакруа, Ф. Якоби. Сұхбаттастық персонализм: М.Г. Недонсель, Н.А.Бердяев, Э.Левинас, М.М. Бахтин. Психобиологиялық персонализм: У. Шелдон. Биоәлеуметтік персонализм:Ф. Олпорт, К. Роджерс. Психоәлеуметтік және психостатикалық персонализм: Р. Кеттел т.б. Перфекционизм: жағымды және жағымсыз қырлары. Неореализм: П. Нанн, Дж.Лэйрд, Н.К. Смит,С. Джоуд т.б. Г.О. Лукач, А.Грамши, К. Корш, А. Банфидің неомарксизмі. Будапешт мектебі: Д. Лукачтың, А.Хеллер, М.Вайда, Д.Маркуш. Блох Эрнст, Энцо Пачи, Л.П. Альтюссердің неомарксизмі Франкфурт мектебі: Т. Адорно, М. Хоркхаймер, Г. Маркузе, В.Бенямин

12 Тақырып. Постпозитивизм мен ғылым философиясы. Сыншыл рационализм – К. Поппердің эпистмеологиясы. Т.С. Кунның ғылыми танымдағы парадигмалар түсінігі. Э. Муньенің персонализмі мен экзистенциализмі. И. Лакатостың ғылыми зерттеу бағдарламалары. П. Фейерабендттің эпистемологиялық анархизмі. М.Поланидің тұлғалық білім тұжырымдамасы. С.Т. Тульминнің эпистмеологиясы мен ғылым философиясы. Джосеф Агассидің ғылым мен саяси философиясы. К. Хукер мен Э. Захардың эпистемологиясы

13 Тақырып. Постмодернистік мәдениет және постмодернистік философия. Классикалық, модернистік, постмодернистік мәдениет және олардың философиясы. Өнердегі постмодернистік мәдениет және оның Қазақстандағы көрінісі. Постмодернистік философия бастаулары: Р. Ранвиц, Тойнби, Лиотар. Р.Барт, Батай, Бланшо, Бодрийярдың постмодернистік көзқарастары. Делез, Деррида, Джеймисон, Гваттаридің, Рортидің дүниетанымы. Клоссовски, Кристева, Мерло-Понти, Фуконың философиялық көзқарастары. Метамодернизм философиясы

14 Тақырып. Конструктивизм мен неорационализм. Философиядағы және психологиядағы конструктивизм бағыты туралы түсінік.Конструкитвизмнің тарихи алғышарттары: Дж Вико, Ф. Соссюр т.б.. Радикалды конструктивизм: Э.фон Глазерсфельд, П. Вацлак, У. Матурана т.б.. Баламалы конструктивизм мен көптүрлілік әлем. Дж. А. Келлидің тұлғалық конструктор теориясы. Неорационализм бағытының қалыптасуы мен бастаулары. Ж. Пиаженің «генетикалық эпистеологиясы». Гонсеттің жаңа эпистемологиясы. Башляр, Феврие, Детуштің – физикалық неорационалистік теориялары. Башляр, Кангеийенің химиядағы неорационалистік ұстанымдары

15 Тақырып. XXI ғасырдағы батыстық философия. XX ғасырдағы неопрагматизм: Х. У. Патнэм, Р. Д. Бернстайн т.б. К. Мейясудің спекулятивті реализмі мен Г. Харманның «Жазық онтологиясы». Тимоти Мортонның «Бұлыңғыр экологиясы». Кеннет Эрл Уилбердің интегративті әдіснамасы.Постқалыпты қоғам, постадам, постақиқат теориялары. Трансгуманизм, трансгендеризм, неоевгеника философиясы. Гернот Беменің аэстетикасы мен заманауи өнер философиясы. Метамодернизмнің өрістеу бағдарлары. XXI ғасырдағы сана философиясы

ҚОРЫТЫНДЫ БАҚЫЛАУДЫ КРИТЕРИАЛДЫ БАҒАЛАУ РУБРИКАТОРЫ

Пән: **«Әлеуметтік-философиялық талдаудағы руханилық пен интеллект»**. Форма: Оффлайн, Жазбаша Платформа: Univer

№	Балл / Критерий	ДЕСКРИПТОРЛАР				
		«Өте жақсы»	«Жақсы»	«Қанағаттанарлық»	«Қанағаттанарлықсыз»	»
		90-100 %	70-89%	50-69%	25-49%	0-24%
	1 сұрақ 1 критерий	Емтихан сұрақтарына толық жауап беру, түпнұсқаларды аздаған жалпылай жауаптар толық бойынша жақты қолдану	Сұрақтарға толық жауап беру, бірақ жауаптардың сұрақтарға білімін түпнұсқаларды жан-	Емтихан сұрақтарына орындалған, жауаптардың болмауы, пән жақты білім көрсету, болуы грамматикалық қателіктердің болуы	Тапсырма өрескел қателіктермен сұрақтар бойынша жан- кемшіліктердің стилистикалық және қатар, емтихан ережелерін ережелерін	Қойылған сұрақтарға қойылып отырған қолдануда баяндалуы, емес, сонымен көрсете алмауы, сонымен қатар, емтихан бұзылуы бұзылуы
	2 критерий	Әрбір қорытынды мен материалды, ғылымиережелерді егжей-тегжейлі дәлелдеу, логикалық түрде құрастыру және мысалдармен растау	Тұжырымдамалық ғылыми ғылымимен пайдалануда 3-4 дәлсіздікке, жалпылау мен тұжырымдарда кішігірім қателіктерге жол беру	Негізделген ережелер ережелердің қолданылуы туралы тұжырымдар нақты емес және нәтижесіз	Жауаптарда Ғылыми ережелер мен ережелерг сүйене отырып тұжырымдардың болмауы	мәлімдемені ғылыми тұжырымдардың, баяндау логикасының мүлдем болмауы

2 сұрақ	1 критерий	Сұрақтардың мазмұнын толық ашу, курстың практикалық мәселелерін дұрыс талдау	Сұрақтарға жауап беруде, курстың практикалық мәселелерін талдауда аздаған қателіктердің болуы	Сұрақтардың мазмұнының үстүртін ашылуы, практикалық шешімнің нәтижелерін өңдеуде дәлдіктің болмауы	Қойылған сұрақтардың мазмұны мен практикалық маңызының ашылмауы	Сұрақтардың мазмұны мен курстың практикалық маңызының мүлдем талданбауы
	2 критерий	Түпнұсқаларды және философиялық категориалдық аппаратты қолдана отырып, материалды айқын да түсінікті баяндау	Түпнұсқалар мен философиялық категориалдық аппараттың жеткіліксіз қамтылуы	Жауаптарда түпнұсқаларды, философиялық категориалдық аппаратты нақты қолданбау	Түпнұсқалар, тұжырымдамалық материалдар мен дәлелдер, философиялық категориалдық аппарат нашар пайдаланылған	Ешқандай түпнұсқаның, талдау материалдары мен құралдарының қолданылмауы
3 сұрақ	1 критерий	Сұрақтар бойынша өзіндік көзқарасын анық жеткізу, ғылыми сауаттылық, ғылыми тіл нормаларын сақтау	Өзіндік пікірдің жеткілікті айқын болмауы, ғылыми тіл нормаларын сақтауда кемшіліктердің болуы	Қойылған сұрақтар бойынша өзіндік көзқарасын нақты жеткізе білмеу	Сұрақтар бойынша өзіндік көзқарасты дәлелдей алмау, ғылыми тілді қолданбау	Сұрақтар бойынша өзіндік көзқарастың болмауы, ғылыми философиялық аппаратты мүлдем қолданбау
	2 критерий	Мәселені талдау дағдысын көрсете білуде аздаған кемшіліктердің болуы	Мәселені талдау дағдысын көрсете білуде кішігірім кемшіліктердің болуы	Қарастырылып отырған мәселелерді үстіртін талдау	Сұрақтарды талдау дағдысының мүлдем болмауы	Тапсырманы орындамау, емтихан ережелерін бұзу

Қорытынды бағаны есептеу формуласы:
Қорытынды баға (ҚБ) = (%1+%2+%3+%4+%5+%6 т.б.) / К, мұнда % – критерий бойынша тапсырманы орындау деңгейі, К – критерийлердің жалпы саны.

Қорытынды балды есептеу мысалы

№	Балл / Критерийлер	«Өте жақсы»	«Жақсы»	«Қанағаттанарлық»	«Қанағаттанарлықсыз»	
		90-100%	70-89%	50-69%	25-49%	0-24%
1.	1 Критерий	100				

2.	2 Критерий		75		
3.	3 Критерий			60	
4.	4 Критерий				45
5.	5 Критерий	100			
6.	6 Критерий				49
	Қорытынды %	200	75	60	94

Есептеу кезінде алынған пайызға сүйене отырып, біз бағаны бағалау шкаласымен салыстыра аламыз.

72 балл 70 балдан 89 балға дейін, бұл бағалау шкаласына сәйкес «Жақсы» санатына сәйкес келеді.

Осылайша, осы есептеуде жоба дәстүрлі бағалау шкаласы мен ECTS-ге ауыстыра отырып, білім алушылардың оқу жетістіктерін есепке алуды бағалаудың балдық-рейтингтік әріптік жүйесіне сәйкес «Жақсы», 72 балға бағаланатын болады.

ҚОРЫТЫНДЫ ЕМТИХАНҒА ДАЙЫНДАЛУ ҮШІН ҰСЫНЫЛАТЫН

Негізгі:

1.Энтони К. «Батыс философиясының жаңа тарихы,1 том, Антика философиясы.-Алматы: «Ұлттық аударма бюросы» қоғамдық қоры, 2018.-408 б.
2.Хесс Р. Философияның таңдаулы 25 кітабы.- Алматы: «Ұлттық аударма бюросы» қоғамдық қоры, 2018.-360 б.
3.Мырзалы С. Философия. А., 2022
4.Абишев, К..Философия.- Алматы, 2000
5. Современнная западная философия.-М, 2005

Интернет материалдары:
Библиотека сайта philosophy.ru: http://www.philosophy.ru/
Библиотека философского факультета МГУ: http://philos.msu.ru/
«Открытый университет Казахстана» - https://openu.kz.